

تشنج چیست؟

تشنج، تغییر ناگهانی فعالیت حرکتی در فرد است که ناشی از اختلال در فعالیت الکتریکی مغز بوده و در کودکان شایع است. یکی از شایع‌ترین انواع تشنج در کودکان، تشنج ناشی از تب است اما گاهی نیز به علل دیگری مانند مننژیت (التهاب و عفونت پرده‌های مغزی) ایجاد می‌شود. یکی از انواع شایع تشنج، تشنج ناشی از تب می‌باشد که معمولاً پیش‌آگهی خوبی دارد و بیشتر در کودکان در سن ۳ ماه تا ۵ سال شایع‌تر است.

* علائم تشنج چیست؟

وقتی کودکی تشنج می‌کند ممکن است شما هر یک از این علائم را مشاهده کنید:

- کودک دچار اختلال هوشیاری شود؛ یعنی اطرافیان را نشناسد و متوجه زمان و مکان نباشد، به صدا زدن شما پاسخ ندهد یا بی‌هوش روی زمین بیفتد.
- حرکاتی غیر ارادی در اعضای بدن کودک ظاهر شود، این حرکات ممکن است قسمتی از بدن یا تمام اعضا را درگیر کند. ممکن است کودک به شدت دست و پا بزند، روی زمین بیفتد، سر و چشمهای کودک به یک طرف بچرخد یا اینکه فقط یک دست یا یک پای کودک دچار حرکات تکان دهنده شدید شود و این حالت چند ثانیه تا چند دقیقه طول بکشد. معمولاً این حملات کمتر از ۱۰ دقیقه طول می‌کشند.
- ممکن است کودک در زمان حمله، کنترل ادرار یا مدفوع خود را از دست بدهد.
- گاهی کودک به صورت ناگهانی رفتاری غیر عادی نشان می‌دهد؛ مثلاً بدون آنکه متوجه اطراف باشد، شروع به دویدن می‌کند.
- ممکن است کودک برای چند لحظه به نقطه‌ای خیره شده و در این مدت متوجه اطراف نباشد.
- حالت تحریک پذیری پس از به دست آوردن هوشیاری، و به دنبال آن خواب به مدت چند ساعت. بعد از تشنج ممکن است کودکان هذیان بگویند
- پس از تشنج کودک ممکن است بیقراری کند، هذیان بگوید و یا برای مدتی یا خواب سنگین داشته باشد.

نکات مهم که در حین تشنج بایستی مورد توجه قرار

گیرد و به پزشک اطلاع داده شود:

- سابقه تب یا تشنج در سایر فرزندان و یا والدین مهم است، پس این مطلب را حتماً به پزشک کودک خود بگویید.

- مدت تشنج: اگر مدت تشنج بیش از ۱۵-۱۰ دقیقه طول بکشد،

- تکرار تشنج: اگر تشنج بیش از یکبار در طول مدت ۲۴ ساعت رخ داده باشد،

- اگر در حین تشنج، تغییرات در عملکرد سیستم عصبی (مثل خواب‌آلودگی، فلج اندامها) رخ دهد.

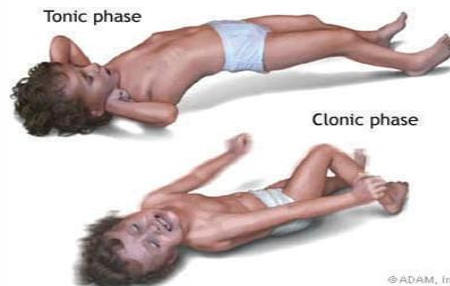
- تشنج موضعی: اگر تشنج فقط در یک طرف بدن باشد یا در یک قسمت از بدن (مثلاً فقط دستها) مهم است.

اقدامات تشخیصی:

معمولاً برای بررسی همه جانبه و رد علل دیگر از کودک شما نمونه خون و ادرار گرفته می‌شود.

ممکن است پزشک برای کودک شما مایع مغزی نخاعی را لازم بداند پس با انجام آن موافقت نمایید. این کار جهت تشخیص بیماریهای خطرناک از جمله مننژیت ضروری و در عین حال بی‌خطر است.

ممکن است در مواردی با صلاحدید پزشک از کودک نوار مغزی گرفته شود.

© ADAM, Inc.

والدین هنگام تشنج کودک چه باید بکنند؟

اگر کودک شما دچار حملات تشنج گردید به این نکات دقت کنید:

➤ مهم‌تر از همه اینست که خونسردی و آرامش خود را حفظ نمایید و مضطرب و نگران نشوید.

➤ کودک را به صورت خوابیده به پهلو قرار دهید به گونه‌ای که سر هم سطح و یا پایین‌تر از تنه باشد تا ترشحات از دهانش خارج شود. ضمناً این وضعیت مانع از وارد شدن ترشحات به ریه به خصوص هنگام استفراغ می‌شود.

➤ به هیچ عنوان کودک را محکم نگه ندارید و دهان کودک را نبوشانید.

➤ هیچ وقت سعی نکنید به زور و با اعمال فشار، دهان کودک را باز کنید زیرا ممکن است سبب آسیب شود.

➤ اطراف کودک را خلوت کنید و لباسهای تنگ یا زیور آلات را از گردن او باز کنید تا راحت‌تر نفس بکشد.

➤ در صورت در دسترس بودن اکسیژن، با لوله بینی به او بدهید در غیر اینصورت کودک را در فضای باز قرار دهید تا راحت‌تر نفس بکشد.

➤ هیچ قسمت از بدن کودک را نکشید و صاف نکنید.

➤ در صورت داشتن عینک آنرا خارج کنید.

➤ از دادن هر گونه مواد غذایی و آب به کودک خودداری کنید.

➤ سیلی زدن، نیشگون گرفتن و یا هر تحریکی برای توقف تشنج، توصیه نمی‌شود.

➤ گرفتن شیرخوار زیر شیر آب سرد ممنوع است.

➤ به فرم تشنج و مدت زمان تشنج، توجه نمایید.

➤ سریعاً او را به بیمارستان برسانید.

مرکز آموزش درمانی شهید دکتر باهنر

عنوان: تشنج در کودکان

تهیه و تنظیم: واحد آموزش سلامت

تاریخ بازنگری: سال ۱۳۹۵

چگونه از تکرار تشنج پیشگیری کنیم؟

- عدم تماس با عوامل عفونی (تب زا): پس حتی المقدور کودک خود را به محیط های شلوغ و پر جمعیت و نیز مکانهای آلوده نبرید.
- هر گاه کودک شما به علت سرماخوردگی یا هر عفونت دیگری دچار تب شدید شد، حتما با انجام پاشویه با آب ولرم و استفاده منظم از داروی ضد تب (استامینوفن)، تب کودک را کاهش دهید.
- ممکن است تشنج با درجات کم تب هم بروز کند بنابراین با توجه به درجه تب نمی توان در مورد احتمال بروز تشنج، پیشگویی نمود.
- واکسیناسیون کودک شما همانند سایر کودکان است، فقط باید به تب پس از آن توجه نمایید.
- اگر پس از واکسیناسیون کودک دچار تب و تشنج شده است، در مورد ادامه واکسیناسیون و نوع آن با پزشک مشورت نمایید.

منابع:

- درسنامه پرستاری کودکان وونگ ۲۰۱۱. ترجمه سونیا ارزومانیانس، مهناز شوقی، مهناز سنجری. ویرایش نهم. تهران، نشر جامعه نگر و سالمی.
- پرستاری کودکان، کودک بیمار. نویسندگان: ژیلا میرلاشاری، مریم رسولی. ۱۳۸۹. تهران، انتشارات اندیشه رفیع.

<http://chmc.tums.ac.ir>

آدرس: کرج - ابتدای جاده چالوس - سه راه عظیمیه - مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر باهنر

تلفن: ۰۲۶-۳۲۵۰۰۱۲۳

نشانی وب سایت بیمارستان: <http://bahonar.abzums.ac.ir>

* نکات قابل توجه (احتیاطات):

- پس از ترخیص از بیمارستان اگر دارویی برای کودک تان تجویز شده است به منظور پیشگیری از تکرار تشنج آن را همیشه و به موقع مصرف کنید. کودک شما تا زمانی که پزشک دستور دهد باید داروی ضد تشنج مصرف کند. جهت بررسی اثربخشی و عوارض دارو با پزشک در ارتباط باشید.
- در مورد استفاده از داروهای ضد تشنج مانند دیازپام قبل از ترخیص، از پزشک کودک تان یک دستورالعمل بگیرید و مطمئن شوید روش استفاده از آن را به خوبی فرا گرفته اید.
- فراموش نکنید داروی کودک را در مهمانی یا مسافرت به همراه داشته باشید.
- هیچگاه مقدار دارو را کاهش ندهید و یا خودسرانه دارو را به طور ناگهانی قطع ننمایید چون سبب تکرار تشنج می شود.
- لازم است توجه داشته باشید که جهت کنترل تشنج، ممکن است پزشک برای کودک شما داروهای ضد تشنج مانند دیازپام، فنی توئین، فنوباریتال و یا سدیم والپروات و ... را تجویز کند که ممکن است سبب خواب آلودگی کودک شوند.
- کودکانی که فنوباریتال و فنی توئین استفاده می کنند، لازم است ویتامین دی و اسید فولیک دریافت کنند.
- کودکان مبتلا به حملات تشنج باید همواره مراقبت شوند بدون آنکه فعالیت جسمی ایشان محدود شود. در زمان انجام کارهای حساس مثل شنا یا استحمام حتماً از نزدیک مراقب کودکان باشند.
- کودکان مستعد تشنج ممکن است با یک تب خفیف، فشار روحی، خستگی یا مصرف بعضی داروها، دچار تشنج شوند حتماً "کودکتان را از این نظر محافظت کنید.